

**Uddannelsesprogram
for hoveduddannelsen
i
gynækologi og obstetrik
ved
Viborg Sygehus
og
Aalborg Sygehus**

1. Indledning

Gynækologi og obstetrik har udviklet sig til at være et speciale, hvor kvinden og hendes familie og ikke sygdomme og organer er i fokus. Specialet har tidligere traditionelt hørt til det kirurgiske område, men består i dag af et vidt spektrum af delområder. Disse omfatter almen gynækologi, reproduktiv gynækologi, urogynækologi, gynækologisk onkologi og føto-maternel medicin.

Gynækologi og obstetrik omfatter forebyggelse, udredning og behandling af sygdomme og symptomer i de kvindelige kønsorganer, diagnostik og behandling af fertilitetsproblemer, svangerskabsforebyggelse, svangerskabsafbrydelse og kønshormonbehandling af kvinder. Specialet omfatter endvidere udredning og behandling af kvinder med sygdomme, der skyldes forandringer i bækkenbund og nedre urinveje. På flere sygehuse behandler gynækologer i samarbejde med de retsmedicinske institutter ofre for seksualiseret vold. Endvidere varetager gynækologer i speciallægepraksis lidelser i mammae og er aktive i opsporing af brystkræft.

Obstetrik (fødselshjælp) omfatter sundhedsfremme, forebyggelse, undersøgelser og behandling under svangerskab, fødsel og i barselsperioden. Desuden varetager specialet en stor del af den prænatale genetiske rådgivning, herunder de prænatale diagnostiske prøveudtagninger i et nært samarbejde med kromosomlaboratorierne. Terapeutiske indgreb på syge fostre udføres kun på højtspecialiserede afdelinger indenfor specialet.

Specialet har en bred berøringsflade til almen praksis, idet svangerskabsforebyggelse, svangreomsorg og gynækologiske problemstillinger udgør en stor del af virksomheden i almen praksis.

En væsentlig del af arbejdet i specialet foregår i speciallægepraksis. Hovedparten af de gynækologiske speciallægepraksis findes i de større byområder. En del af den gynækologi, som ikke forudsætter indlæggelse eller generel anæstesi inklusive visse ambulante operationer, foregår i gynækologisk speciallægepraksis.

Specialet samarbejder med jordemodervæsenet omkring svangerskab og fødsel. Specialet har endvidere samarbejde med anæstesi, pædiatri, klinisk genetik, onkologi, patologi, psykiatri, radiologi, intern medicin, retsmedicin, urologi og kirurgisk gastroenterologi.

Specialets videnskabelige selskab hedder DSOG (Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi). Der henvises til www.dsog.dk for yderligere oplysninger.

I **REGION NORD** findes der universitetsafdelinger på Skejby Sygehus og Aalborg Sygehus Nord samt specialafdelinger på 6 centralsygehuse (Sygehus Vendsyssel, Sygehus Nord (Thisted), Viborg, Herning, Randers og Silkeborg). Regionen varetager alle aspekter af det gynækologiske/obstetriske speciale. Universitetssygehusenes landsdelsfunktioner fremgår af Sundhedsstyrelsens hjemmeside: <http://www.sst.dk/publ2002/specialeplanlaegning/html/index10.html>

Praktiserende gynækologer varetager en del af specialet i Nordjyllands, Viborg og Århus amter.

For at påbegynde speciallægeuddannelsen i gynækologi og obstetrik kræves dokumenteret dansk ret til selvstændigt virke som læge; dvs. at turnusuddannelsen på 18 måneder skal være afsluttet.

Den gynækologiske/obstetriske speciallægeuddannelse er berammet til 5 år og består af introduktionsuddannelsen (12 måneder) og hoveduddannelsen (48 måneder). Hoveduddannelsen skal påbegyndes senest 6 år efter afsluttet introduktionsuddannelse.

Hoveduddannelsen er sammensat af 1 år på højt specialiseret gynækologisk/obstetrisk afdeling (HSE), fulgt af ½ år på kirurgisk afd. på funktionsbærende enhed (FBE) og 1½ år på gynækologisk/obstetrisk afd. på FBE og sluttelig 1 år på HSE. I hoveduddannelsen indgår der obligatoriske tværfaglige og specialespecifikke kurser, færdighedsudviklende perioder, forskningstræning samt mulighed for klinisk fokuserede ophold.

Formålet med den gynækologisk obstetriske hoveduddannelse er at den uddannelsessøgende skal:

- opnå kompetencer, der gør det muligt at varetage vagtarbejdet, og under ledelse af overlæge varetage det daglige arbejde på en gynækologisk obstetrisk afdeling
- tilegne sig viden, færdigheder og holdninger på et niveau, så han/hun selvstændigt kan undersøge og udrede alle almindeligt forekommende gynækologiske og obstetriske sygdomme
- blive i stand til at varetage egen faglige udvikling
- blive i stand til at varetage klinisk undervisning og supervision
- blive fortrolig med at inddrage etiske problemstillinger
- blive i stand til at udvikle interesseområder på internationalt niveau

I målbeskrivelsen og logbogen for specialet er anført hvilke minimumskompetencer, der kræves for at få anerkendt et hoveduddannelsesforløb. www.dsog.dk/maalbeskrivelse

2. Præsentation af uddannelsesforløbet

Ansættelsesforløb

Hoveduddannelsen er på 48 måneder og forløber som følger:

Der indgår 4 ansættelser		
Gyn/obs (HSE) (Fase 2)	12 mdr.	Aalborg Sygehus
Kirurgi (FBE)	6 mdr.	Viborg Sygehus
Gyn/obs (FBE) (Fase 3)	18 mdr.	Viborg Sygehus
Gyn/obs (HSE) (Fase 4)	12 mdr.	Aalborg Sygehus
I alt	48 mdr.	Herefter speciallæge, hvis målbeskrivelsens kompetencekrav er opfyldt

Præsentation af ansættelsessted

Aalborg Sygehus Nord, gynækologisk/obstetrisk afdeling

Afdelingen betjener basisfunktion for ca. 300.000 indbyggere, hvortil kommer modtagelse af komplicerede tilfælde fra andre afdelinger i amtet samt et mindre antal patienter fra andre amter med lidelser, der kræver behandling på afdeling med lands- og landsdelsfunktion.

Nærmere beskrivelse af afdelingen: se bilag 1.

Introduktion, vagtstruktur, kursusansøgning, kurser og konferencer: se bilag 2.

Præsentation af ansættelsessted

Viborg Sygehus, organkirurgisk afdeling

Organkirurgisk afdeling består af et kar-thorax-kirurgisk afsnit, et kirurgisk afsnit og et urologisk afsnit. Der er fælles afdelingsledelse med en vis autonomi inden for afsnittene. Hvert afsnit har tilknyttede specialespecifikke overlæger/afdelingslæger samt en 1.reservelæge (karkirurgi, kirurgisk gastroenterologi, urologi). Yderligere 2 1.reservelægestillinger fører til speciallægeanerkendelse i Kirurgi. Der er 11 reservelæger, som i perioder er tilknyttet de enkelte afsnit. De aktuelle navne fremgår af vagtskemaet.

Se bilag 3.

Præsentation af ansættelsessted

Viborg Sygehus, gynækologisk/obstetrisk afdeling

Afdelingen er normeret med en administrerende overlæge, tre sideordnede overlæger, to overenskomstansatte overlæger, en vagtbærende overlæge, to første reservelæger og syv reservelæger.

Bagvagtslaget består af de overenskomstansatte overlæger, afdelingslægerne samt en reservelæge med vagt på tjenestestedet.

Der er syv reservelæger, heraf tre i introduktionsstilling, tre læger i blok til almen medicin og en uklassificeret, som går i 7-skiftet vagt på tjenestestedet.

Arbejdet fordeles ligeligt i både dag- og vagttid under hensyntagen til kvalifikationer og uddannelsesbehov.

Afdelingen er en af to specialafdelinger i amtet.

Der er ingen søjleopdeling på afdelingen, men de enkelte overlæger er hver især ansvarlige for nogle nærmere definerede områder.

Se bilag 4.

3. Præsentation af kompetenceudvikling

Ansættelsesperiode: fra / - 200 til / - 200

Mentor:

Vejleder:

Vejleder:

Vejleder:

Vejleder:

Målbeskrivelsen for hoveduddannelsen beskriver hvilke kompetencer der skal opnås i løbet af ho-

veduddannelsen, heraf skal 71 attesteres i logbogen.

Nedenstående uddannelsesprogram er opbygget således (se skabelonen), at der for de enkelte kompetencer er angivet, hvordan kompetencen skal opnås i dette forløb (læringsstrategien) og hvilken evalueringsstrategi, der skal anvendes. De anvendte begreber og forkortelser forklares nærmere i kapitel 4 og 5 samt i målbeskrivelsen www.dsog.dk/maalbeskrivelse. Logbogen findes på www.dsog.dk (porteføljer).

Uddannelsesprogrammet indeholder dermed alle de nødvendige oplysninger til afholdelse af vejledersamtalerne.

Kompetencer De enkelte kompetencer er hentet direkte fra målbeskrivelsen	Uddannelsesprogram Beskriver hvordan de enkelte kompetencer skal opnås. Fx uddannelses uger, fokuserede ophold m.m.
Evalueringsstrategi Er hentet direkte fra logbogen Se nedenstående skema	Uddannelsesplan Individuelle aftaler med vejleder, noter til anvendelse ved vejleder samtaler m.m.

Følgende kompetenceniveauer anvendes ved de procedurerelaterede færdigheder, der evalueres ved brug af checkliste. De er anvendt mere bredt i kompetenceskemaet for at anskueliggøre progressionen i kursistens kompetenceudvikling i forløbet.

Kompetenceniveauer for procedurerelaterede færdigheder	
A	Har set, hørt eller læst om Normalt vil det indebære, at man har overværet proceduren
B	Nøje supervision Kan udføre proceduren under nøje supervision (ved operative indgreb vil vejleder typisk være på stuen evt. i vask)
C	Nogen supervision Kan udføre proceduren under nogen supervision. (Ved operative indgreb eller fødegangsarbejde vil vejleder typisk være orienteret med henblik på evt. assistance)
D	Uden supervision Kan udføre proceduren uden supervision. Operative procedurer kan typisk udføres i vagten med vejleder på tilkald fra hjemmet

E	<p>Undervise</p> <p>Kan supervisere og undervise i proceduren (Typisk skal kursisten have superviseret yngre kolleger 5 eller flere gange i proceduren)</p>
----------	--

Færdighedsudviklende perioder

Uddannelsen er tilrettelagt med færdighedsudviklende perioder efter følgende skema.

	Dage		
	Fase 2	Fase 3	Fase 4
Introduktion (rundvisning, ultralyd, fødegang, operationsgang og akutstue)	5	4	
*Ultralyd	10	10	10
* Fødegang	10	10	10
Ambulatorium	10	10	10
ODA/obstetrisk ambulatorium	10	10	10
*Operation	10	10	10
Fertilitet	5	5	10
Urogynækologi	5	5	5

*Obligatoriske færdighedsudviklingsperioder.

Rækkefølgen er uvilkårlig og opholdene kan opdeles i mindre perioder. De resterende dagarbejdsdage indenfor ansættelsen vil blive fordelt indenfor hele det gynækologisk/obstetriske område.

Fokuseret klinisk ophold

Fokuseret ophold på fertilitetsklinik.

Fokuseret ophold I øvrigt kan aftales efter den enkeltes behov (neonatalafdelingen, onkologisk afdeling)

Medicinsk ekspert:**Kirurgi:**

Kompetencer: Udrede, informere og vurdere behovet for akut behandling af pt. med akutte kirurgiske tilstande, almindelige kirurgiske og urologiske lidelser samt postoperative komplikationer	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde I portefølje samles cases til diskussion Færdighedsudviklende periode i klinisk kirurgi
Evalueringsstrategi: Direkte observation Porteføljevurdering af 3 cases	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Udføre <ul style="list-style-type: none"> • suprapubisk blæredrænage • cystoskopi • rektoskopi • ascitespunktur • under vision anlægge ureterkateter	Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode i klinisk kirurgi
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Checkliste til optælling af ascitspunktur, pleuracentese, suprapubisk blæredrænage, cystoskopi og rektoskopi	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Stille indikationer for billeddiagnostiske undersøgelser af abdomen, urinveje og genitalier	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde Færdighedsudviklende periode i klinisk kirurgi
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Anvende basal kirurgisk teknik til at åbne og lukke abdomen, herunder <ul style="list-style-type: none"> • identificere normal anatomi og abnorme varianter i bugvæg og bughule specielt det lille bækken, samt retroperitoneum sv.t. ureteres • monitorere det postoperative forløb og diagnosticere og planlægge behandling	Uddannelsesprogram: U-kursus i operative færdigheder Mesterlære i klinisk arbejde (assistere til operationer) Færdighedsudviklende periode i klinisk kirurgi
---	--

af komplikationer	
-------------------	--

Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder Observation af klinisk arbejde Checkliste til optælling af indgreb, åbning/lukning af abdomen Vejledersamtaler (i forbindelse med operative indgreb)	Uddannelsesplan:
---	-------------------------

Kompetencer: Udføre <ul style="list-style-type: none"> • appendektomi • adhærenceløsning Identificere <ul style="list-style-type: none"> • ureteres peroperativt • og suturere blærelæsioner og serosa-bristninger 	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde Færdighedsudviklende periode i klinisk kirurgi
--	--

Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtaler (I forbindelse med operative indgreb) Checkliste til optælling af appendektomi	Uddannelsesplan:
--	-------------------------

Operativ gynækologi :

Kompetencer: Samle og demonstrere anvendelse af laparoskopisk udstyr og udføre laparoskopi med <ul style="list-style-type: none"> • sterilisation, • adhærenceløsning, • tubotomi, • salpingektomi, • resektion af ovariecyster og ovarier 	Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode: U-kursus i operationsteknik. Fase 2 Mesterlære i klinisk arbejde, som assisteret og superviseret operation. Niveau B/C. Fase 3, Viborg Ved deltagelse i arbejdet på OP, gerne med egne patienter fra ambulatoriet, opnår kursisten træning i de færdigheder, som basalt er indlært i Fase 2. Om nødvendigt foretages positiv arbejdstilrettelæggelse, så kursisten får det fornødne antal operationer. Dette må dog formodes kun undtagelsesvis at være nødvendigt. Kursisten har sine egne OP dage, og der vil oftest være en ældre kollega til rådighed som supervisor. Niveau ved ansættelsens ophør D.
---	--

	Fase 4 Selvstændigt udføre laparoskopisk indgreb. Niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder Observation af klinisk arbejde CL: Operative laparoskopiske indgreb	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Demonstrere anvendelse af diagnostisk hysteroskopisk udstyr og udføre diagnostisk hysteroskopi.	Uddannelsesprogram: U-kursus Fase 2 Færdighedsudviklende periode. Mesterlære. Niveau B/C. Fase 3, Viborg Deltagelse i arbejdet på OP. gerne med egne patienter fra ambulatoriet. Ved fibromresektion og TCER under fornøden supervision af speciallæge. Niveau simpel Hysteroskopi D, TCER B. Fase 4 Selvstændigt udføre hysteroskopi. Niveau D.
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder. Observation af klinisk arbejde CL: hysteroskopier	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Beskrive indretning og funktion af elektrotermiske instrumenter i åben og endoskopisk kirurgi, herunder uni- og bipolar koagulation, incision, og "spray-strøm.	Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende periode. Fase 2, niveau D Fase 3, niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder. Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:
Kompetencer: <ul style="list-style-type: none"> • Hysterektomi • Tubotomi 	Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode: U-kursus

<ul style="list-style-type: none"> • Salpingektomi • Resektion af ovariecyster • Ooforektomi 	<p>Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2 Niveau C</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i det almindelige operationsprogram, gerne med egne patienter fra ambulatoriet. Positiv OP-tilrettelæggelse til fordel for kursisten, hvis dette undtagelsesvis findes nødvendigt. Initialt superviseres af speciallæge, men målet er hurtigt at få kursisten sat i stand til at operere med mindre erfaren assistent med mulighed for tilkald af speciallæge ved problemer. Mangler en kursist enkelte af disse indgreb for at opnå rutine, foretages en positiv tildeling via OP-planlægningen. Niveau D</p> <p>Fase 4 Niveau D Kursisten skal kunne operere selvstændigt, hysterektomi, adneksindgreb</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder CL: hysterektomi CL: tubotomi, salpingektomi CL: ovariecyster, ooforektomi</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

Reproduktiv gynækologi:

<p>Kompetencer: Redegøre for fysiologi, pato-fysiologi, epidemiologi, social og sexologisk betydning af blødningsforstyrrelser og hormonelle gynækologiske forstyrrelser</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende periode</p> <p>Fase 2+3+4 Kursisten bør erhverve sig kendskab til den gynækologisk endokrinologi svarende til større engelsksprogede lærebøger (Novak's Gynecology), og indenfor udvalgte områder svarende til opslagsværker (Speroff et al: Clinical Gynecologic Endocrinology and Infertility).</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i gynækologi</p>	<p>Uddannelsplan:</p>
<p>Kompetencer: Udrede, informere og tilrettelægge behandling</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus</p>

af akutte og kroniske underlivssmerter	Fase 2, Akutstue, vagt og ambulatorium Niveau C Fase 3, deltage i vagtarbejde samt arbejde i gynækologisk ambulatorium, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i gynækologi Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler Porteføljevurdering af 3 cases	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Udrede, rådgive, behandle og kontrollere patienter med blødningsforstyrrelser, herunder iværksætte <ul style="list-style-type: none"> • non hormonel medicinsk behandling • hormonbehandling • oplægning af hormonspiral • kirurgisk behandling 	Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende periode i amb. Superviseret amb. funktion Fase 2: Udredning, Niveau C, Behandling B. Fase 3: Niveau D/E Fase 4: Niveau D/E
Uddannelsesstrategi: Evalueringsstrategi Godkendt U-kursus i gynækologi Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler PV af 3 cases	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Rådgive og iværksætte behandling med HRT	Uddannelsesprogram: U-kursus Superviseret ambulatoriefunktion Fase 2: Niveau C Fase 3: Niveau D/E Fase 4: Niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Ved vaginal (inkl. vandskanning) og abdominal UL: bedømme <ul style="list-style-type: none"> • uterus 	Uddannelsesprogram: I porteføljen samles i alt 100 gynækologiske ultralydsbilleder Superviseret amb. Færdighedsudviklende perioder
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • endometrietykkelse, intrakavitære processer • ovarier • rumopfyldende processer i det lille bækken • ascites/fri væske 	<p>Oplæring finder ligeledes sted i Fertilitetsugerne</p> <p>Fase 2, Niveau D</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Det forventes ikke, at kursisten har behov for at samle UL-billeder i fase 3, men skulle det undtagelsesvis være nødvendigt, gennemgås disse med speciallæge. Ved afslutningen af fase 3 har kursisten opnået niveau D/E</p> <p>Fase 4, Niveau E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af: UL: ca 20 uterus UL: ca 20 intrakavitære processer UL: ca 20 ovarier UL: ca 20 rumopfyldende processer i lille bækken UL: ca. 20 ascites/fri væske</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Udrede, rådgive og iværksætte basal behandling for abortus habitualis og barnløshed, herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • redegøre for loven om kunstig befrugtning • udføre inseminationsbehandling • forebygge, diagnosticere og behandle overstimulationssyndrom 	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Fokuseret ophold fertilitetsklinik Superviseret amb.</p> <p>Fase 2: Niveau B</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i arbejdet ved Viborg Amts fertilitetsklinik på Skive Sygehus. I løbet af fase 3 perioden planlægges en uges placering ved klinikken, hvor man følger og selv deltager i klinikkens rutinearbejde. Kursisten deltager i et omfang, så målbeskrivelsen er opfyldt, men kan ikke forvente placering på fertilitetsklinikken over en længerevarende periode. Ved standardforløbet i fase 3 opnår kursisten niveau B/C</p> <p>Fase 4, Niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

Observation af klinisk arbejde	
--------------------------------	--

<p>Kompetencer: Vurdere og beskrive objektive tegn på vold og iværksætte indledende behandling med nødprævention og forebyggende antibiotika samt sikre visitation af piger og kvinder udsat for incest og seksualiseret vold</p>	<p>Uddannelsesprogram: Fase 2, fase 3 og fase 4 U-kursus Akut arbejde på afdelingen. I Aalborg visiteres kvinder udsat for voldtægt til skadestuen, hvor retsmedicinere tilkaldes. På gynækologisk afdeling tager en speciel tværfaglig gruppe sig af opfølgningen af voldtægtsramte kvinder.</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus Vejledersamtale</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Angive indholdet i de paragraffer i straffe- og serviceloven der omhandler voldtægt, seksuelt misbrug og skærpet indberetningspligt</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

Urogynækologi:

<p>Kompetencer: Redegøre for anatomi, ætiologi, patofysiologi, epidemiologi, sociale og sexologiske konsekvenser ved urin inkonuotinsens, prolaps og analinkontinens.</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus i urogynækologi Selvstudium</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i urogynækologi</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Udrede, informere og tilrettelægge non- kirurgisk behandling og kontrol af urogynækologiske lidelser, herunder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udføre måling af residualurin med UL/kateter, • udføre måltagning og oplægning af ring/pessar • bedømme indikation for avanceret undersøgelse af involverede organer, inklusiv urodynamisk undersøgelse • bedømme mulige senkomplikationer efter operation for inkontinens og prolaps 	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb. funktion</p> <p>Fase 2, niveau B</p> <p>Fase 3, deltage i gynækologisk ambulatorium, niveau C</p> <p>Fase 4, niveau C</p>
---	--

<p>Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i uro-gyn og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler PV af 3 cases</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Redegøre for operationsindikation og operationsmetoder og kort- og langsigtede komplikationer</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, niveau B</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Information af og opfølgning på egne operationspatienter. Kursisten opnår ved afslutningen af fase 3 niveau C</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i uro-gyn og operative færdigheder</p>	<p>Uddannelsesprogram:</p>
<p>Kompetencer: Foretage vaginale operative indgreb under supervision af speciallæge og tilrettelægge postoperativt kontrolprogram</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Mesterlære i kirurgiske teknikker Færdighedsudviklende perioder</p> <p>Fase 2, niveau B</p> <p>Fase 3, Viborg Deltage i afdelingens OP-program. Kursisten har mulighed for operation af patienter, som han/hun selv har set i ambulatoriet. Ved afslutningen af fase 3 har kursisten opnået niveau C (forvægspplastik), niveau C (bagvægspplastik), max niveau C (vaginal hysterektomi som led i prolapsoperation) og niveau B (inkomplet/komplet vaginaltopsprolaps, og niveau B ved inkontinens)</p> <p>Fase 4, prolaps niveau C, inkontinens niveau B</p> <p>Minimumskrav er 15 vaginale indgreb under hele uddannelsen som assistent eller operatør</p>
<p>Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

CL: Vaginale indgreb	
----------------------	--

Gynækologisk onkologi:

Kompetencer: Redegøre for fysiologi, pato-fysiologi, epidemiologi, ætiologi, social og sexologisk betydning af gynækologiske cancersygdomme	Uddannelsesprogram: Fase 2, 3 og 4 deltage i U-kursus
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Informere om, udrede, behandle og kontrollere gynækologiske prækankroser, herunder udføre <ul style="list-style-type: none"> • kolposkopi • cervikal abrasio/cytologisk skrab/portiobiopsi • konisation og tolke • patologisvar 	Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb.funktion Fase 2, behandling niveau B, udredning niveau B/C Fase 3, Viborg Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Kursisten vil her møde den nyhenviste patient, som efterfølgende viser sig at lide af malign sygdom. Den videre udredning og behandling aftales med de læger, som er ansvarlige for onkologisk gynækologi. Foretage konisation på operation, initialt under supervision. Efter afsluttet fase 3 opnår kursisten niveau C/D Fase 4, udredning niveau D, behandling niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases CL: Conisatio	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Udrede, informere om, behandle og kontrollere ovariecyster/tumores, herunder vurdere <ul style="list-style-type: none"> • lokularitet, ekskrescenser, ekkomønstre og ascites ved abdominal og vaginal UL • biokemiske markører • valg af endoskopisk eller åben operationsmetode 	Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb. funktion Fase 2, niveau A/B Fase 3, Viborg Der henvises til beskrivelse af uddannelsesprogram for gynækologisk ultralydsskanning.
--	---

	Niveau C Fase 4, niveau C
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Redegøre for familiær disposition til ovarie-, endometrie- og mammacancer	Uddannelsesprogram: U-kursus Efter fase 4 opnås niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Udrede, informere om og kontrollere patienter med cancer (vulva-, og cervix-, endometrie-, og ovariecancer samt trofoblasygdomme), herunder <ul style="list-style-type: none"> • udføre og tolke præoperative undersøgelser (GU, UL, biokemiske markører, cystoskopi og rektoskopi) • ved maligne tilstande peroperativt sikre materiale og information til stadieinddeling • sammenstille data til stadieinddeling • vurdere behovet for gynækologisk onkologisk assistance • ved mistanke om recidiv udrede, informere om mulige behandlinger og visitere til specialafsnit 	Uddannelsesprogram: U-kursus Deltagelse i ambulatoriefunktion. Fase 2, niveau B Fase 3, niveau B Fase 4, niveau B/C
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases Audit 5 journaler	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Udøve palliativ behandling ved uhelbredelig sygdom, og sikre en værdig behandling i forbindelse med livets afslutning	Uddannelsesprogram: U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i gynækologisk onkologi Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Vejledersamtale	
-----------------	--

Føtomaternel medicin:

<p>Kompetencer: Bestemme gestationsalder anamnestisk og ultrasonisk, herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • måle BPD • måle CRL • måle FL • udregne cephal index 	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende periode i UL</p> <p>2 uger i fase 2, niveau D</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i det daglige vagtarbejde (akut obstetrik). Deltagelse i obstetrisk ambulatorium (elektiv obstetrik). Efter fase 3 opnår kursisten niveau E</p> <p>2 uger i fase 4, niveau E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af UL-billeddokumentation af: 25 BPD, 25 CRL, 25 femurlængder</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Redegøre for</p> <ul style="list-style-type: none"> • hvad der kan identificeres ved type I, II, III UL • prænatale diagnostiske procedurers komplikationer • og vurdere risiko for arvelige og medfødte sygdomme 	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode i UL U-kursus</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, deltage i obstetrisk ambulatorium, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D/E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i føtalmedicin Observation af klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Tilrettelægge svangreomsorg og sikre relevant visitation for gravide med de vigtigste medicinske sygdomme og gravide med psykosocial belastning og misbrug</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende perioder Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau C</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
---	---

<p>Evalueringsstrategi: Godkendte U kurser i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde PV af 3 ”critical incidences”</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
---	--------------------------------

<p>Kompetencer: Udrede og behandle gravide med vigtige graviditetskomplikationer</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Ambulatoriefunktion Mesterlære i klinisk arbejde.</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, Viborg Gravide insulin-krævende diabetikere visiteres til og følges på Skejby eller Aalborg Sygehus. Det er derfor ikke muligt at opnå større kendskab til denne patientgruppe under fase 3 opholdet i Viborg. Øvrige diabetikere følges af obstetikerne i ambulatoriet, og det er muligt at deltage i ambulatoriet under nogen supervision. Niveau C.</p> <p>Fase 4, niveau C/D</p>
--	--

<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde Porteføljevurdering af 3 ”critical incidences”</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
---	--------------------------------

<p>Kompetencer: Udrede infektionssygdomme der er vigtige under graviditet og fødsel og kunne varetage kontrol og behandling</p>	<p>Uddannelsesprogram: U-kursus Færdighedsudviklende perioder Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, fase 3 og fase 4, niveau C/D</p>
---	--

<p>Evalueringsstrategi: Godkendte U-kurser i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
--	--------------------------------

<p>Kompetencer: Diagnosticere med UL, behandle, udrede og informere ved foetus mortuus og aborter i 2. trimester, samt rådgive i forbindelse med ønske om ny graviditet</p>	<p>Uddannelsesprogram U-kursus Færdighedsudviklende periode Superviseret amb.</p>
---	---

	<p>Fase 2, niveau B</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i det daglige vagtarbejde og efterfølgende opfølgning på relevante patienter. Efter fase 3 har kursisten niveau D (diagnostisering, behandling og information) samt niveau C (udredning og rådgivning)</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af 2 cases Vejledersamtale</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Diagnosticere, informere og tilrettelægge svangreomsorg for flerfoldsgraviditeter, herunder ved UL bestemme choriocitet og amniocitet</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af UL-billeddokumentation 5 flerfoldsgraviditeter</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Udrede og tilrettelægge kontrol for gravide med intrauterin væksthæmning, herunder udføre</p> <ul style="list-style-type: none"> • estimat af fostervægt med UL og tolke • antenatal CTG • stresstest • dopplerflow 	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode i UL Superviseret amb. på ODA</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, Viborg Deltagelse i svangreambulatoriet. Om fornødent supervision af billedmateriale, hvilket kun undtagelsesvis er nødvendigt. Niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D/E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde PV af 3 cases PV af UL-billeddokumentation for 25 vægt-estimer</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Udrede og tilrettelægge kontrol for gravide med polyhydramnion, herunder vurdere fostervandsmængde med UL</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode i UL</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Udrede og behandle truende for tidlig fødsel og præterm vandafgang</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang Akut klinisk arbejde Mesterlære</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D/E</p> <p>Fase 4, niveau D/E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan</p>

<p>Kompetencer: Udrede og behandle blødning i 3 trimester, herunder anvende UL til at vurdere lokalisation af placenta</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang Akut klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau E</p> <p>Fase 4, niveau E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde PV af 3 cases</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

<p>Kompetencer: Udrede og behandle hypertension, præeklampsi og eklampsi</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på Fødegang Superviseret amb. på ODA</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>

PV af 3 cases	
<p>Kompetencer: Diagnosticere og behandle abnorm fosterpræsentation, herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> vurdere fosterpræsentation ved udvendig og vaginal undersøgelse og/eller ultralyd demonstrere forløsning af underkropspræsentation på fantom og ved sectio 	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Fantomøvelser Obstetrisk ambulatorium</p> <p>Fase 2, niveau D</p> <p>Fase 3, niveau E</p> <p>Fase 4, niveau E</p>
<p>Evalueringsstrategi: Gennemført U-kursus i obstetrik Observation af klinisk arbejde Struktureret observation af UK forløsning på fødefantom med checkliste</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Lede den vaginale gemellifødsel</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang Mesterlære i klinisk arbejde</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, deltage i vagtarbejde. Om fornødent positiv særbehandling ved gemellifødsel. Niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde CL til optælling af gemellifødsler</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Vurdere indikation for, metode til, og komplikationer ved igangsætning af fødsel</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang Superviseret amb. på ODA</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde</p>	<p>Uddannelsesplan</p>
<p>Kompetencer: Diagnosticere og behandle det protraherede</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang</p>

fødselsforløb, herunder <ul style="list-style-type: none"> • tolke partogram • iværksætte medikamentel behandling og/eller HSP 	Vagtarbejde på fødegang Fase 2, niveau C Fase 3, niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Diagnosticere og behandle akut intrauterin asfyksi, herunder <ul style="list-style-type: none"> • tolke intrapartum CTG og vurdere indikation for forløsning • udtage og tolke skalp-blodprøve • anlægge amnioinfusion • anvende metode til/reetablering af placenta-perfusionen 	Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Vagtarbejde på fødegang STAN-kursus Fase 2, niveau C/D Fase 3, niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik PV af 3 ”critical incidence”	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Stille indikation for og udføre sectio og vurdere postoperative komplikationer	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3, niveau E Fase 4, niveau D
Evalueringstrategi: Struktureret klinisk observation med checkliste CL til optælling af sectio	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Vurdere og organisere akut forløsning ved obstetriske katastrofer herunder navlesnorsfremfald, placentaløsning og uterusruptur	Uddannelsesprogram: U-kursus Vagtarbejde på fødegang Fase 2, niveau C Fase 3, niveau D Fase 4, niveau D
---	---

<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik Observation af klinisk arbejde PV af 3 "critical incidences" CL til optælling af hasteseccio</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Suturere sfinkterruptur, vaginale og cervikale læsioner og planlægge kontrol</p>	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang Mesterlære i klinisk arbejde Deltage i U-kursus</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau C/D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operativ gynækologi Observation af klinisk arbejde CL til optælling af sfinkterrupturer</p>	<p>Uddannelsesprogram:</p>
<p>Kompetencer: Udrede og behandle blødning postpartum herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • udføre colluminspektion og suturering • manuel placentafjernelse • på fantom demonstrere anlæggelse af B-Lynchsutur 	<p>Uddannelsesprogram: Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Akut vagtarbejde med mesterlære</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p> <p>Fase 4, niveau D</p>
<p>Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik Obsevation af klinisk arbejde CL til optælling af manuel placentafjernelse PV af 3 "critical incidences"</p>	<p>Uddannelsesplan:</p>
<p>Kompetencer: Vurdere det nyfødte barn, herunder</p> <ul style="list-style-type: none"> • iværksætte den initiale behandling med genoplivning • udføre objektiv undersøgelse af det nyfødte barn og vurdere indikation for visitation til pædiatrisk vurdering 	<p>Uddannelsesprogram: Kursus i genoplivning af nyfødte Evt fokuseret klinisk ophold på neonatalafdeling Akut vagtarbejde</p> <p>Fase 2, niveau C</p> <p>Fase 3, niveau D</p>

	Fase 4, niveau D/E
Evalueringstrategi: Godkendt kursus i genoplivning af nyfødte Observation i klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Udrede, vurdere, informere om og behandle komplikationer i puerperiet	Uddannelsesprogram: Stuegang på barselsgang Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau D Fase 3, niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af 3 "critical incidences"	Uddannelsesplan:

Kommunikator:

Kompetencer: Formidle besked om livstruende sygdom samt alvorlige ante-, og perinatale tilstande og foetus mortuus og sikre patientens forståelse	Uddannelsesprogram: U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2 niveau C Fase 3, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i kommunikation Porteføljevurdering af 3 cases Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Etablere enslydende kommunikation mellem de ansvarlige sundhedsmedarbejdere, patienten og dennes pårørende	Uddannelsesprogram: Opgave (deltage i arbejdet med patient-informationsmateriale og instrukser) U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3, Viborg Deltagelse i afdelingens arbejde i almindelighed. Ansvar for opfølgningen af alle typer patienter. Niveau D Fase 4, niveau D
---	--

Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vurdering af opgave Vejledersamtale 360-graders evaluering	Uddannelsesplan:
--	-------------------------

Kompetencer: Kommunikere med personer, hvor kommunikationen kan være vanskelig, herunder med psykisk syge, personer med anden etnisk-kulturel baggrund og akut kriseramte	Uddannelsesprogram: U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau D Fase 3 + fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Samarbejder:

Kompetencer: Samarbejde med læger fra andre specialer og i tværfagligt samarbejde	Uddannelsesprogram: Stuegang og epikrisearbejde Tværfagligt kursus i ledelse fase 2, fase 3, fase 4, niveau D
Evalueringstrategi: Godkendt tværfagligt kursus i ledelse 360- graders evaluering Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Samarbejde med primærsektoren f.eks. om misbrugende eller psykosocialt belastende gravide og den terminale patient	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Sundhedsfremmer:

Kompetencer: Rådgive om sundhedsfremmende adfærd af betydning for gynækologi og obstetrik, herunder informere om kønssygdomme, antikonception, provokeret abort og svangerskabshygiejne	Uddannelsesprogram: Opgave (deltage i arbejdet med patient-informationsmateriale) Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2 og fase 3, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringstrategi: Bedømmelse af opgave (patientinformations-	Uddannelsesplan:

materiale) Observation af klinisk arbejde	
--	--

Kompetencer: Anvende gældende lovgivning og retningslinier for kønssygdomme, abort, svangerskabshygijne, kunstig befrugtning, sterilisation og fødselshjælp, herunder informere patient og pårørende og foretage relevante anmeldelser	Uddannelsesprogram: U-kursus Almindeligt dagarbejde Fase 2 og fase 3, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendte U-kurser Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Leder/administrator:

Kompetencer: Udarbejde kliniske vejledninger og andre instruktioner for arbejdsopgaver i en afdeling	Uddannelsesprogram: Opgave: udarbejde klinisk vejledning Fase 3, Viborg Revision/oprettelse af kliniske vejledninger under ansættelse i fase 3. Niveau C Fase 4: organisere temadag
Evalueringsstrategi: Bedømmelse af opgave (klinisk vejledning)	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Visitere gynækologiske og obstetriske patienter i forhold til gældende regler om frit sygehusvalg og vurdere henvisninger i forhold til behandlingsbehov	Uddannelsesprogram: Deltage med speciallæge i visitationen
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i ledelse Observation af klinisk arbejde	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Redegøre for lovgivning og regelsæt for journalindsigt, klageadgang og patientforsikring	Uddannelsesprogram: Tværfagligt kursus i ledelse, administration og samarbejde
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Lede en klinisk situation, hvor teamet er tværfagligt sammensat, herunder indtage en lederrolle i akutte, kritiske situationer, herunder prioritere arbejdet på en fødegang, lede det akutte patologiske fødselsforløb og lede og	Uddannelsesprogram: Tværfagligt kursus i ledelse, administration og samarbejde Mesterlære i klinisk arbejde Deltage i afdelingens arbejde i al almindelighed
--	--

organisere behandlingen af den kritisk syge patient	Ansvar for opfølgning af egne patienter
Evalueringstrategi: Godkendt tværfagligt kursus 360-graders evalueringen Vejledersamtale	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Planlægge det daglige arbejde i afdelingen	Uddannelsesprogram: Indgå i arbejdstilrettelæggelsen
Evalueringstrategi: Samtale med vejleder	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Udføre en korrekt diagnosekodning og ydelsesregistrering	Uddannelsesprogram: Epikriseskrivning Fase 2, 3 og 4, niveau E Kodning ved epikriseskrivning, ambulanset virksomhed og operationer. Revision af forkerte og/eller mangelfulde diagnoser/indgreb på gynækologiske epikriser, gennemgås af den registreringsansvarlige overlæge.
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus Observation af klinisk arbejde Audit af kodninger	Uddannelsesplan:

Akademiker:

Kompetencer: Redegøre for principper i kvalitetsudvikling	Uddannelsesprogram: U-kursus
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i forskning og udvikling	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Anvende evidensbaseret medicin, herunder <ul style="list-style-type: none"> • formulere et problem • søge litteratur • tolke litteraturen • sammenfatte resultaterne • formidle resultaterne 	Uddannelsesprogram: U-kursus Undervisning af studenter + jordemoderskole Arrangere temadag for hele afdelingen Fase 3, Viborg Revision af kliniske vejledninger jvf. tidligere. Undervisning og fremlæggelse ved fx staff-meeting
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus i forskning og udvikling Porteføljevurdering af litteratursøgninger og fremlæggelser Proces-, og resultat evaluering ved hovedvejlederen	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Opsøge, vurdere og formidle ny viden indenfor specialets og tilgrænsende specialers emnekreds	Uddannelsesprogram: U-kursus Deltage i afdelingens undervisning Fase 3, Viborg Litteratursøgning og – læsning. Kursusdeltagelse ud over de obligatoriske U-kurser
Evalueringsstrategi: Proces-, og resultat-evaluering ved hovedvejlederen	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Undervise studenter, kolleger og andet personale	Uddannelsesprogram: Deltage i afdelingens undervisning Fase 3, Viborg Deltagelse og tilrettelæggelse af afdelingens onsdag/fredagsundervisning. Klinisk vejleder for intro-læger og læger i ap-blok Fase 4: Klinisk vejleder for ap-læger
Evalueringsstrategi: Porteføljevurdering Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Professionel:

Kompetencer: Fastholde og udvikle egen faglig kompetence	Uddannelsesprogram: Kursusdeltagelse udover de obligatoriske kurser Selvstudium
Evalueringsstrategi: Vejledersamtale Porteføljevurdering	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Vurdere og handle på etiske problemer, som optræder i det kliniske arbejde, herunder de etiske problemer der knytter sig til prænatal diagnostik, assisteret reproduktion, præterm fødsel mv.	Uddannelsesprogram: U-kursus Dagligt arbejde i afdelingen
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kurser Observation af klinisk arbejde Porteføljevurdering Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

Kompetencer: Prioritere egen arbejdsindsats og prioritere	Uddannelsesprogram: Dagligt arbejde i afdelingen
---	--

mellem forskellige arbejdsfunktioner	
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	Uddannelsesplan:
Kompetencer: Kunne handle i balance mellem personlige og faglige roller	Uddannelsesprogram: Mesterlære i klinisk arbejde Dagligt arbejde i afdeling
Evalueringstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	Uddannelsesplan:

4. Læringsstrategi

Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i gynækologi og obstetrik februar 2003 beskriver detaljeret anbefalede læringsmetoder. Disse er opsummeret i de 12 punkter som er refereret nedenfor.

1. Specialespecifikke kurser (U-kurser)
2. Tværfaglige kurser
3. Mesterlære i klinisk arbejde
4. Færdighedsudviklende perioder
5. Fokuseret klinisk ophold
6. Færdighedstræning på fødefantom
7. Selvstudium
8. Undervisningsopgaver
9. Fremlæggelse ved afdelingsundervisning og konferencer
10. Opgaver og forskning
11. Antal operative og obstetriske indgreb
12. Billeddokumentation for UL

Kort uddybelse af de vigtigste læringsstrategier for hoveduddannelsen i gynækologi og obstetrik.

Specialespecifikke kurser (U-kurser 2004)

- Infertilitet
- Urogynækologi
- Gynækologi 1
- Gynækologi 2
- Forskning og kvalitetsudvikling
- Føtal medicin
- Gynækologisk onkologi
- Obstetrik
- Kommunikation og information
- Operativ gynækologi

Tværfagligt kursus

- Ledelse, administration og samarbejde, modul II

Mesterlære i klinisk arbejde

Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte. Den foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde i afdelingen, skadestuen, operationsgangen, fødestuen, ambulatorium, mv. Den medfører gensidige forpligtelser for »mester« og »lærling«, foregår over længere perioder og forgår i den sociale struktur, kultur mv. der er i en given afdeling. Den enkelte »lærling« vil have flere »mestre«. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og skal være mere end en imitation af en mere erfaren kollegas adfærd.

Færdighedsudviklende perioder

Formålet med færdighedsudviklende perioder er gennem en sammenhængende arbejdsperiode at opbygge kliniske færdigheder i hhv. UL, fødegangsarbejde og operative færdigheder. De bør ligge tidligt i uddannelsen. Perioderne bør være mest muligt sammenhængende, men kan

evt. opsplittes i 2-3 perioder. Perioderne er en obligatorisk del af uddannelsesforløbet.

I hoveduddannelsen er der 3 færdighedsudviklende perioder:

- Gynækologisk obstetrisk UL (4-6 uger)
- Fødegangen (4-6 uger)
- Kirurgisk gynækologi (4-8 uger)

Færdighedstræning på fødefantom

En række af de obstetriske håndgreb både i introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen foreslås trænet på fødefantomer.

Selvstudium

Selvstudium vil sige at den enkelte, med eller uden hjælp fra andre, tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne.

Læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med PC-programmer registreres i porteføljen.

Er anført de steder i målbeskrivelsen, hvor mål for kompetence er vidensmål, eller hvor der er velkendte interaktive PC-programmer (f.eks. CTG). I princippet kunne det anføres ud for alle kompetencer.

Undervisningsopgaver

Den, der lærer mest ved undervisning, er den der underviser.

Du vil blive opfordret til at finde passende emner og selv undervise afdelingens læger. Der er også mulighed for at undervise andre personalegrupper.

Forskning

Muligheder for projekter af kortere og længere varighed.

For detaljer se målbeskrivelsen s. 12-13

5. Evalueringsstrategi

Målbeskrivelsen indeholder en detaljeret beskrivelse af de anvendte evalueringsmetoder (side 14-19) samt bilag til brug for evaluering (side 40-49). I logbogen (og i kompetenceskemaerne i dette uddannelsesprogram) er angivet hvordan den enkelte kompetence evalueres. De ved hoveduddannelsen anbefalede evalueringsmetoder kan oversigtsmæssigt bedst illustreres i skemaform – se efterfølgende.

Skema over anvendte evalueringsmetoder

Porteføljevurdering	Logbog	71 kompetencer
<p>Indholdet i porteføljen vælges og samles af den uddannelsessøgende.</p> <p>Dele af porteføljen vurderes af vejleder ved vejledersamtaler.</p> <p>Den samlede portefølje vurderes og skal godkendes efter ½ og 1 år i introduktionsuddannelsen, og efter hvert år i hoveduddannelsen.</p> <p>Det er afdelingernes egen vurdering om de vil vælge forskellige vejledere til de forskellige fagområder.</p>	Cases, valgt og bearbejdet af den udd. søgende (evt. med fokus på det der er mest relevant for den uddannelsessøgende)	53 i alt, fordelt med 2-3 indenfor forskellige pt. kategorier og kliniske situationer. Se målbeskrivelse og bilag 7.3.1
	“Critical incidences” valgt og bearbejdet af den uddannelsessøgende	
	Billeddokumentation for UL	100 gynækologiske UL-undersøgelser, Obstetrisk UL: 25 BPD, 25 CRL, 25 femurlængder, 25 vægtestimater
	Mundtlige præsentationer	Ja
	Undervisning af andre	Ja
	Litteratursøgninger	Ja
	Vurdering opgave med klinisk vejledning	Ja
	Vurdering opgave med patientinformation	Ja
Selvstudium	Ja	
<p>Audit af journaler</p> <p>Journal og kodninger udvælges tilfældigt. Alt materiale i en journal indgår</p>		20 i alt, fordelt med 5 indenfor forskellige pt. kategorier. Der er overvejende valgt audit af gynækologiske journaler. Det vurderes af afdelingen selv om audit foretages af vejleder eller af specialeansvarlig overlæge.
<p>Observation af klinisk arbejde</p> <p>Vurderingsskalaer og checklister indgår i de vurderinger, der er af de forskellige kompetencer i målbeskrivelsen. De vil således indgå i logbogen i porteføljen.</p>	<p>Vurderingsskalaer. Se tekst, der er to forskellige: én til ”brede” kompetencer og én til procedurer (baserer sig på Region Nord)</p>	Alt det der ikke er detaljeret checkliste til
	<p>Checkliste ved struktureret klinisk observation</p>	UK-forløsning evt. flere, men det er vigtigt at overveje om det er velegnede procedurer at splitte op i enkeltfærdigheder, kan f.eks. laves på amnioninfusion, skalp-ph blodprøve, laparoskopisk sterilisation m.v.
	<p>Checkliste til optælling af gennemført aktivitet</p>	Suprapubisk blæredrænage, cystoskopi, rektoskopi, appendektomi, åbne/lukke abdomen, laparoskopiske indgreb (div.), diagn. hysteroskopi, hysterektomi, tubotomi, salingektomi, resektion ovariecyster, ooforektomi, assisterede vaginale indgreb, cervicale procedure (konisation, biopsi, skrab), vag. gemelli forløsning, sektio, hastesektio, manuel placenta fjernelse. Se målbeskrivelse.
<p>360 graders evaluering Anvendes til evaluering af ”bløde kompetencer”</p>	Se tekst	Midtvejs i hoveduddannelsen
<p>Godkendt U-kursus og godkendte tværfaglige kurser</p>	U kurser	30 dage (maksimum 210 timer)
	Tværfaglige kurser	Kursus i ledelse, administration og vejledning (modul II)
	Tværfaglig forskningsperiode med ”Proces- og resultat evaluering ved hovedvejlederen”	3 mdr.
<p>Vejledersamtaler</p>		Ja

6. Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Den enkelte uddannelsessøgende skal ved afslutning af forløbet selv evaluere sit ophold, både hvad angår uddannelsesprogram, herunder uddannelsesplan samt uddannelsesstedet og dets læringsrammer.

Der er til dette brug udfærdiget bilag, som sendes til amtet efter ansættelsen. I forløbet skal afholdes mindst 3 samtaler (introduktions-, justerings- og slutevalueringssamtale) på hver afdeling. Ved problemer i ansættelsesperioden henvises til de eksterne kliniske lektorer: Erik Ernst, Skejby Sygehus og Susanne Nøhr, Ålborg Sygehus Nord.

Med mellemrum besøges de uddannelsesgivende afdelinger af fagets inspektorer, der ved interviews af de uddannelsessøgende giver anvisninger til udvikling og ændringer til gavn for uddannelsen. Du vil modtage en kopi af inspektorenes seneste rapport ved ansættelsens start. Inspektorerne er speciallæger og kommende speciallæger i gynækologi og obstetrik udpeget af Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi. Se også:

http://www.sst.dk/Uddannelse/Videregaaende_uddannelser/Lange/Laeger/Inspektorordningen.aspx?lang=da

7. Vejledning i den lægelige videreuddannelse

Vejledningen er baseret på samtalsystemet som angivet i ”Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse” Sundhedsstyrelsen 1998 (www.sst.dk).

Der skal afholdes minimum 3 samtaler på hver af de afdelinger, der indgår i uddannelsesforløbet med udfyldelse af relevante bilag.

Der skal i forløbet foretages mindst en 360 graders evaluering, se målbeskrivelsen side 45 og 46. Denne bør foregå senest midtvejs i forløbet, så det er muligt at rette op på eventuelle problemer.

Endvidere vil der være behov for samtaler med vejleder af kortere varighed ca. 1 gang om måneden, hvor man gennemgår relevant indhold i porteføljemappen (uddannelses-program og -plan, checklister, logbog etc.).

Logbogen skal ved ansøgning om specialistanerkendelse indsendes som dokumentation til SST.

Afdelingsspecifikke bilag

Bilag 1: Gynækologisk afdeling, Aalborg Sygehus. Nærmere beskrivelse af afdelingen.

Bilag 2: Gynækologisk afdeling, Aalborg Sygehus. Introduktion, vagtstruktur, kursusansøgning, kurser og konferencer.

Bilag 3: Organkirurgisk afdeling, Viborg Sygehus.

Bilag 4: Gynækologisk/Obstetrisk afdeling, Viborg Sygehus.

Gynækologisk/obstetrisk afdeling, Aalborg Sygehus Nord

Generelt

Nordjyllands Amt strækker sig geografisk over et stort område og har stedvist lille befolkningstæthed. Befolkningsgrundlaget er 493.816 indbyggere (01.01.99). Der er to specialafdelinger indenfor gynækologi og obstetrik i amtet: Aalborg og Hjørring. Gynækologisk Afdeling i Aalborg er hovedafdeling i amtet. Der betjenes her basisfunktioner for ca. 300.000 indbyggere, hvortil kommer modtagelse af komplicerede tilfælde fra andre afdelinger i amtet samt et mindre antal patienter fra andre amter med lidelser, der kræver behandling på afdeling med lands- og landsdelsfunktion. Aalborg Sygehus har siden 2002 generelt opnået universitetsstatus.

Afdelingen har ansvaret for en gynækologisk elektiv funktion på Hobro Sygehus. Funktionen betjenes af 2 overlæger 4 dage ugentligt med 2 operationsdage, hvor der yderligere er behov for assistenter. Desuden betjener afdelingen på samme sygehus et obstetrisk specialambulatorium med tilhørende obstetrisk ultralydsfunktion 2 gange hver måned. Fra 1. februar 2004 er der indrettet Fertilitetsklinik på Dronninglund Sygehus.

Organisationen af obstetrik i amtet har nyligt gennemgået en omstrukturering, således at der nu foregår fødsler på de to obstetriske afdelinger i amtet, og jordemoderledet fødeklinik i Hobro og Frederikshavn. Jordemodervæsenet i Nordjyllands Amt er en selvstændig amtslig organisation, hvor centerjordemødrene har funktion i jordemodercentrene i den primære svangreprofylakse og funktion på fødeafdelingerne ved fødslerne. I afdelingsregi er der ansat en overjordemoder samt 9 afdelings-/instruktionsjordemødre, hvis opgaver er faglig ledelse samt undervisning. Afdelingen har et forpligtigende samarbejde med Danmarks Jordmoderskole i Aalborg, hvor lægerne har påtaget sig formaliseret undervisning; et arbejde der gennem årene har været stimulerende for det obstetriske arbejde i afdelingen.

Afdelingen er centralt placeret i Nordjysk gynækologisk-obstetrisk speciallægeklub, der består af speciallægerne fra de gynækologiske afdelinger i amtet. Der diskuteres her retningslinjer og standarder for behandling i amtet. Som eksempel kan nævnes arbejdet med indførelse af RMI-scoring (risk malignancy index score, baseret på alder, ultralydskriterier og CA-125), af kvinder over 30 år, henvist til behandling for ovariecyste med det formål at sikre centraliseret behandling af patienter med avanceret cancer ovarii. Nordjyllands Amt var det første amt i landet, der implementerede DSOGs rekommandation angående centraliseret behandling af cancer ovarii.

Afdelingen har et nært samarbejde med flere afdelinger på sygehuset og ligeledes med Gynækologisk Afdeling i Skejby som led i universitetssamarbejdet.

Der er følgende lands- og landsdels funktioner tilknyttet afdelingen:

1. Gravide med insulinkrævende diabetes mellitus
2. Gravide med monoamniotiske flerfoldsgraviditeter
3. Rhesus-immunisering og anden blodtype immunisering
4. Gravide med autoimmun trombocytopeni
5. Speciel prænatal diagnostik, herunder type III scanning og CVS
6. Gravide med svære hjerte-, nyre-, immun- eller tarmsygdomme
7. Kompliceret uro-gynækologi
8. Cancer vulvae
9. Cancer cervicis uteri > IA
10. Cancer ovarii
11. Recidivtilfælde af gynækologisk cancer.

Aktivitet og sengekapacitet (2002)

Aktivitet (2002)

Indlagte patienter:	6073
Fødsler:	3272
Operationer, stationære:	4029
Operationer, amb:	1547
Ambulante undersøgelser:	23379
Heraf:	
Ultralydsambulatorium:	7555
Kosmetolog:	2208
Inkontinensklínik:	496

Sengenormering (2002)

Afsnit G1:	18 senge
Afsnit G2:	18 senge
Barselsafsnit B:	22 senge (+22 vugger)
Dagafsnit:	6 senge
Fødestuer:	12 stuer

Afdelingen er traditionelt opbygget med afdelingsledelse bestående af den administrerende overlæge og oversygeplejersken. Afdelingsledelsen har, jævnfør ansvars- og kompetence-beskrivelse, uddelt ledelsesmæssig ansvar til afsnitsledelser bestående af overlæge og afdelingssygeplejerske, ledende sekretær eller overjordemoder. Der er oprettet følgende afsnitsledelser: Barselsafsnit B, afsnit G1 + G2, fødegang, ambulatorium, ultralydsafsnit, operationsafsnit og sekretariat. Fertilitetsenhed åbner 2004 på Dronninglund Sygehus.

Fagligt administrativt er afdelingen opdelt i følgende 5 ansvarsområder, hvortil der er tilknyttet overlæger med ekspertfunktion indenfor området under ledelse af områdets specialeansvarlige overlæge.

Kirurgisk gynækologi: Uro-gynækologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Forebyggelse, undersøgelse og behandling af kvinder med vandladningsproblemer og nedsunken livmoder	Hans Madsen	9932 1200	Sekr. Inge Larsen	9932 1217
	Karin Glavind	9932 1900	Sekr. Mona Jensen	9932 1245
	Lisbeth Mørup	9932 1243	Sekr. Najaaraq Nilsson	9932 1225

Kirurgisk gynækologi: Onkologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Undersøgelse og behandling af kvinder med kræft i underlivet	Erik Søgaard Andersen	9932 1218	Sekr. Joan Olesen	9932 1224
	Tove Svarrer	9932 1237	Sekr. Marian Jensen	9932 1252
	Aage Knudsen	9932 1257	Sekr. Helle Schmidt	9932 1258

Den reproduktions-gynækologiske og endokrinologiske gynækologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Diagnostik og behandling af barnløse par, abortprovokation, blødnings-forstyrrelser, hormonforstyrrelser og hormonbehandling af kvinder	Annemette Jørgensen	9932 1206	Sekr. Annie Nielsson	9932 1226
	Christian Thordsen	9932 1220	Sekr. Laila Ottesen	9932 1204
	Michael Aasted			
	Ingo Clausen			
	Bjørn Pedersen			

Aalborg Sygehus – side 3

Den obstetriske funktion

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Forebyggelse, undersøgelse og behandling under svangerskab, fødsel og barselperiode	Margrethe Møller	9932 1236	Sekr. Kirsten Thisted	9932 1239
	Jens Peter Balslev	9932 1216	Sekr. Birgitte Jacobsen	9932 1404
	Pia Kaspersen	9932 1265	Sekr. Lis Jørgensen	9932 1289
	Birthe B. Mortensen	9932 1205		
Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.

Prænatal genetisk rådgivning, prænatal diagnostisk prøveudtagning samt ultralyd skanning af gravide og gynækologiske patienter	Peter Skovbo	9932 1214	Sekr. Anne-Mette Vilsen	9932 1285
	Ingelise Qvist	9932 1229	Sekr. Karina Stevn	9932 1288

Personalenormering i afdelingen (2002)

Stillingskategori	Antal
Læger	28,5
Sekretærer	25
Jordemødre	10
Plejepersonale	100,45
Kosmetolog	1

Lægenormering

Stillingskategori	Antal
Administrerende overlæge	1
Overlæge, sideordnet, tjenestemand	3
Overlæge, overenskomst	10
Afdelingslæger	9
RI, klassificerede	1
Reservelæge, undervisning	4
Reservelæge, introduktion	1
Reservelæge, almen medicin	2
Reservelæge, supplerende onkologi	0,5

Vagtstruktur

Vagttype	
Forvagt (kun dagtid)	3 reservelæger
Mellemvagt	12-skiftet delt vagt på tjenestedet (reservelæger, 1. reservelæger og afdelingslæger)
Bagvagt	12-skiftet døgnvagt (overlæger, afdelingslæger)*

* Det er afdelingens politik, at der altid er en speciallæge til stede i afdelingen. I det omfang mellemvagten dækkes af ikke speciallæge har overlægen/afdelingslægen vagt fra tjenestedet, ellers tilkaldt fra hjemmet.

Introduktionslægen indplaceres efter en introduktionsperiode i mellemvagtslaget og vil således efter den foreliggende struktur gå i 12 skiftet delt vagt på tjenestedet. Den daglige arbejdstid er p.t. fra kl. 08.00-15.56. Vagter er fra kl. 15.30-09.00.

Politik for kursusdeltagelse

Der tildeles tjenestefrihed med løn samt rejsegodtgørelse til deltagelse i alle A-kurser. Afdelingen har et samlet kursusbudget, hvorfra midler til deltagelse i kongresser og kurser kan tildeles efter skriftlig ansøgning til afdelingsledelsen. Afdelingen har ikke rigide regler for tildeling af midler, men enhver ansøgning vil blive vurderet ud fra følgende retningslinjer:

- 1) Afdelingens samlede kursusbudget, herunder tilbageværende midler.
- 2) Tidligere tildeling.
- 3) Aktivitetens relevans for afdelingen og den enkeltes videreuddannelse.
- 4) Ansøgning om midler til kongresdeltagelse styrkes ved antagelse af indlæg/poster og efterfølgende planlagt uddannelsesaktivitet i afdelingen.

Konferencer og formaliseret undervisning

Kursisten forventes i øvrigt at deltage aktivt i afdelingens konferencer:

Konferencer:	Dag:	Kl.:	Sted:
Morgenkonference	Dagligt	08.00 - 08.30	Konferencelokalet
Fødegangskonference	Dagligt	08.30 - 09.00	Fødegangen
Pædiatrisk-Obstetrisk	Hver fredag (bortset fra første fredag i måneden)	08.45 -	Konferencelokalet
Fosterpatologi	Fjerde torsdag i måneden	13.45 -	Patologisk Institut
Pædiatrisk patolog (bl.a. dødfødte)	Anden onsdag i måneden	13.45 -	Patologisk Institut
Patologisk-Onkologisk-Gynækologisk	Hver tirsdag	09.15 - 10.00	Patologisk Institut
Klinisk-Kemisk	Første torsdag i måneden	08.15 -	Konferencelokalet
Urogynækologisk	Løbende konference hver tirsdag	12.30 - 16.00	Inkontinensklinikken

Uddannelsessøgende forventes ligeledes at deltage i de af afdelingen arrangerede undervisningssessioner udenfor almindelig dagarbejdstid. Afdelingen har tradition for afholdelse af fyraftensmøder, specielt på det obstetriske område.

I semestermånederne har afdelingen 6-8 medicinstuderende (10. semester) i kurser af 4 ugers varighed. I forbindelse med dette har afdelingen formaliseret studenterundervisning 4 eftermiddage om ugen fra 15.00-16.00. Introduktionsslæger kan deltage i undervisningen.

Afdelingen har haft inspektorbeføg i 2003. Rapport tilgængelig på www.sundhedsstyrelsen.dk

Velkommen til Organkirurgisk Afdeling Viborg Sygehus

Administrerende overlæge: Jørn Nielsen
Oversygeplejerske: Lone Sandahl
Uddannelsesansvarlig overlæge: Lars Lund

NAVN:

STILLING:

STILLINGSNR.:

DIN VEJLEDER:

Indholdsfortegnelse:

1. Præsentation af Organkirurgisk Afdeling
2. Praktisk introduktionsprogram
3. Program for rundvisningen på afdelingen (2. dag)
4. Beskrivelse af vagtarbejdet
5. Undervisning
6. Forskning

Organkirurgisk Afdeling, Sygehus Viborg

1. Præsentation af Organkirurgisk Afdeling

Organkirurgisk afdeling består af et kar-thorax-kirurgisk afsnit, et kirurgisk afsnit og et urologisk afsnit. Der er fælles afdelingsledelse med en vis autonomi inden for afsnittene. Hvert afsnit har tilknyttede specialespecifikke overlæger/afdelingslæger samt en 1.reservelæge (karkirurgi, kirurgisk gastroenterologi, urologi). Yderligere 2 1.reservelægestillinger fører til speciallægeanerkendelse i Kirurgi. Der er 11 reservelæger, som i perioder er tilknyttet de enkelte afsnit. De aktuelle navne fremgår af vagtskemaet.

I Viborg ligger kontorgang og sekretariatet på 4. etage, og midt på gangen ligger konferencerummet, hvor de læger, der er tilknyttet kirurgisk og urologisk afdeling, mødes til morgenkonference klokken 08.00 for efterfulgt af røntgenkonference i billeddiagnostisk afdeling klokken 08.15. De læger, der er tilknyttet kar-thorax-afsnittet, mødes klokke 08.00 i røntgenafdelingen efterfulgt af morgenkonference i afdeling K-11-3 på afdelingssygeplejerskens kontor. Uanset afsnitstilknytning er den afgående vagt-reservelæge med til den kirurgisk/urologiske morgenkonference. De karkirurgiske lægekontorer og sekretariat er placeret i den nye tilbygning ved siden af administrationen.

Kirurgerne, urologerne og karkirurgerne har dagkirurgi i Kjellerup, hvor der er en reservelæge til stede, og karkirurgerne har ambulatorievirksomhed i Ringkøbing Amt.

Reservelægernes rulleskema er tilstræbt tilrettelagt således, at der er en 4-ugers-periode med sammenhængende dagarbejde.

Kar-thorax-kirurgisk afsnit:

Overlæger i Karkirurgi – Helge Fasting, Eskild W. Henneberg, Jes Sandermann, Torben Vestergaards-Andersen. og Jes Lindholt.

Karkirurgisk 1. reservelæge – Gert Thomsen.

Overlæger i Thoraxkirurgi – Søren Bille, Helge Fasting, Eskild W. Henneberg.

Sengeafdelingen K-11-3 ligger med sine 15 senge på 11. etage

På operationsgangen på 5. etage foretages de kar-thoraxkirurgiske indgreb fortrinsvis på stue 4.

Ambulatoriet ligger på 3. etage og er åbent for karkirurgiske patienter på 2 linier alle tirsdage fra 09.00 – 15.00 og thoraxkirurgiske patienter efter behov torsdage fra klokken 09.00 og frem.

Onsdage foretages der ambulant varicekirurgi i Kjellerup.

Hver torsdag samt eventuelle ”ad hoc dage” er en af de karkirurgiske speciallæger i karkirurgisk ambulatorium enten i Herning eller Holstebro.

Karkirurgiske konferencer: Ad hoc cerebrovaskulære konferencer tirsdage 08.40 på BDA ved neurologernes røntgenkonference og ad hoc fistel-konferencer på dialyser – begge konferencer annonceres med ca. en uges varsel.

Thoraxkirurgiske konferencer: Thoraxkonference alternerende mellem Viborg og Skive – tirsdage lige uger klokken 14.30 på BDA i Viborg – tirsdage ulige uger klokken 14.00 på BDA i Skive.

Vi modtager karkirurgiske patienter fra både Ringkøbing og Viborg Amt. Gennem modtagelse af karkirurgiske patienter (journalsskrivning), stuelægearbejde, deltagelse i operationer og epikriseskrivning er det hensigten, at den uddannelsessøgende skal udvikle klinisk erfaring ud fra det niveau, vedkommende allerede har. Ved at vise interesse og komme i afsnittet har vi størst mulighed for at bidrage til ”bedside”-undervisningen - f.eks. at give feedback på skrevne journaler i forbindelse med gennemgang af patienterne forud for undersøgelse eller operation m.m.

I ambulatoriet skrives der en fuld journal på alle de patienter, der ikke afsluttes.

Kirurgisk afsnit:

Overlæger i kirurgi og/eller kirurgisk gastroenterologi - Jørgen Kiil, Peter Lange, Jørn Nielsen, Mads Mark og Jan Sørensen. Afdelingslæge i kirurgi - Jørgen Ulrik Kristensen

Gastroenterologisk 1. reservelæge – Peter Kissmeyer-Nielsen

Kirurgiske 1. reservelæger – Carsten Petersen, Henrik Lauersen og Eyudfinnur Olsen.

Viborg: Sengeafdelingerne K-11-1 med 26 senge og K-11-2 med 9 senge ligger på 11. etage. Kirurgiske børn ligger på børneafdelingen på 6. etage. Der er 5 mammakirurgiske senge på afdeling Ø på 5. etage.

På operationsgangen på 5. etage foretages de kirurgiske operationer inkl. mammaoperationer og endoskopier.

Kirurgisk ambulatorium på 3. etage er åbent mandag, onsdag og fredag. Mammadiagnostikken foretages i Skive, hvor der endvidere er mammaambulatorium mandag og torsdag.

Kjellerup: Der er 7 kirurgiske senge. Kirurgerne har dagkirurgisk aktivitet tirsdag, onsdag og fredag. Plastikkirurgiske konsulenter opererer mandag og fredag.

Urologisk afsnit:

Overlæger i urologi - Søren Bisballe og Lars Lund

Urologisk 1. reservelæge – Anne Fly Oredsson

Urologisk afsnit på Y08 U har 6 senge. På Y18 er der en inkontinensklinik, der har åbent hver dag. Her udredes alle former for inkontinens hos børn, kvinder og mænd bl.a. med urodynamisk undersøgelse.

Der er 6 urologiske senge på afdeling K-11-2.

Urologiske børn ligger på børneafdelingen B06.

De daglige urologiske operationer foretages på operationsgangen på 5. etage.

Om tirsdagen og torsdag er der ambulat urologisk kirurgi på endostue 2 og 3 med bl.a. flex-cystoskopier, anlæggelse og skiftning af suprapubiske katetre samt TRUS (transurethral ultralyd) med eventuel prostatabiopsier.

Hver 3. uge foretages ESWL (nyrestensknusning) i 2 dage på undersøgelsesstue 1.

Urologisk ambulatorium er om tirsdagen bemandet med en 1. reservelæge og om torsdagen med både overlæge, 1. reservelæge og reservelæge.

Afdelingens 1. reservelæge har dagkirurgisk urologisk aktivitet i Kjellerup om mandagen

Urologiske konferencer: Urodynamisk konference hver anden onsdag 14.45-15.15 på Y18, Uro-nefrologisk konference 2. onsdag i hver måned 14.15-14.30 på overlæge Lars Lunds kontor og Uropædiatrisk konference 1. tirsdag i hver måned 14.30-15.15 på BDA.

Mammakirurgisk afsnit: Overlæge Jan Sørensen og Helle Hvid er mammakirurger. Jan Sørensen er specialeansvarlig for Mamma-centret. Der er 5 senge tilknyttet mammaafdelingen på Afd Ø beliggende 5 sal. Diagnostik, mammografi og ultralyd foregår på Skive sygehus. Mammakirurgisk ambulatorium er beliggende på Skive Sygehus.

2. Praktisk introduktionsprogram:

Der er sat tid og resurser af til nedenstående.

1. dag Kl. 08.15: introduktionsmøde for nyansatte på Viborg Sygehus. (Annonceret i særskilt brev fra sygehusets løn- og personaleafdeling). Under introduktionen udleveres bl.a. en præsentation af Viborg Sygehus, sygehusets personalepolitik og beredskabsplanen. Om eftermiddagen er der introduktion til EPJ (den elektroniske patientjournal).
Kl. ca. 13.30: møde med den uddannelsesansvarlige overlæge eller dennes stedfortræder.
  2. dag Kl. 08.00: Morgenkonference i konferencerummet på 4. sal (kirurgi/urologi) eller lille konferencerum i røntgenafdelingen (kar-/thoraxkirurgi) afhængig af afsnitstilknytning. Efter afsluttede morgenkonferencer træffes en kollega fra afdelingen i operationsgangens kaffestue, hvorfra en introduktion til afdelingen med efterfølgende rundvisning i afdelingen vil begynde. Under rundvisningen vil der almindeligvis være introduktion til sengeafsnittene ved afdelingssygeplejerskerne eller deres stedfortrædere. Der hilsen på tilstedeværende lægekolleger – den uddannelsessøgende anmodes om selv at få hilst på de øvrige lægekolleger ved først givet lejlighed, så vi ved hvem hinanden er. I løbet af dagen er der samtale med den uddannelsesansvarlige overlæge eller dennes stedfortræder.
  3. dag Morgenkonference som ovenfor. Opfølgning på gårsdagens introduktion. Specialespecifikke information gives via de enkelte specialesøjler. Der er endvidere mulighed for følgevagt med vagthavende reservelæge fra kl. 15.00 til ud på aftenen. Den nyansatte 1. reservelæge følger med en 1. reservelægekollega.
  4. dag Dagarbejde med videre opfølgning på de første dage i afdelingen. Mulighed for følgevagt for den nyansatte reservelæge fra kl. 15.00 til ud på aftenen.
1. reservelæger er i almindeligt dagarbejde
  5. dag Dagarbejde efter skema. Følgevagt efter behov
- uge 2 Turnuskandidaterne har dagarbejde inklusive dagvagter. Øvrige reservelæger og 1. reservelæger kan arbejde efter vanligt rulleskema.

Introduktionssamtalen med vejlederen vil finde sted inden for de første 14 dage. Ansvar for at denne og de senere samtaler gennemføres ligger både hos den uddannelsessøgende og vejlederen. Et kort referat af samtalen vil blive cirkuleret til alle med højere charge end den nyansatte. Et kort referat cirkuleres også efter justeringssamtalen halvvejs i uddannelsesforløbet, så alle kan bidrage til at den uddannelsessøgendes målbeskrivelse opfyldes.

Generelt skal der afsættes ½ (-1) time til samtalerne, der skal foregå i en uforstyrret atmosfære, hvilket vil sige med slukkede personsøgere!

Inden for den første uge vil en repræsentant inden for hver af de kirurgiske specialer introducere den/de nyansatte til fagområdet.

3. Program for rundvisningen på afdelingen (2. dag)

- 1 **Omkklædning:** Depot for operationstøj - rekvisition af træsko. Omklædning kan foretages i omklædningsrum på OP- gangen, eller der kan anvises aflåselige omklædningsskabe i kælderen (henvendelse i uniformsdepot mellem kl. 13 og 14).
- 2 **Konferencerum** med gennemgang af:
  - vagtskema
  - kaldesystem
  - timeseddel med udfyldelse heraf
  - plan for onsdagsundervisning
  - metodebog
  - litteraur
  - epikriser
  - personlig postbakke
- 3 **Billeddiagnostisk afdeling:** Introduktion til det digitale PACS-røntgen-system.
- 4 **Operationsgang:** Operationstavlen, operationsplanlægning, opvågning, intensiv afdeling, dagkirurgisk afsnit, kaffestue og kaffekasse.
- 5 **Sengeafdelingerne:** Herunder praktiske forholdsregler ved journaloptagelse på elektive patienter, samt hvilke akutte patientgrupper, der skal visiteres til hvilke afsnit.
  - K11-1 (kirurgisk patienter) -
  - K11-2 (kirurgiske og urologiske patienter)
  - K 11-3 (kar-thoraxkirurgiske patienter)
  - Y 08 (urologiske patienter)
  - B 06 (børneafdelingen, kirurgiske patienter under 15 år)
  - Ø 5 mammakirurgiske patienter
- 6 **Modtagelsen:** Akutte patientvurderinger og indlæggelser, patientstuer, kontor, dikterum, sekretariat, akutrum og traumerum. Journalpapirenes gang gennem systemet og melding af patienterne til afdelingerne. Omkring klokken 15.00 informerer afdelingerne modtagelsen om hvor mange sengepladser, der er til rådighed (belægningsprocenten) – disse informationer er vigtige for vagthavende at have, når aftenvagten begynder, så bedst mulig patientvisitering kan finde sted.
- 7 **Ambulatorium:** Arbejdsgange.
- 8 **Patologisk afdeling:** 6-timers-stuen og sektionstue.
- 9 **Vagtværelser**
- 10 **Kantine**

4. Beskrivelse af vagtarbejdet

Forvagten har vagt fra vagtværelse i to-holds-drift på hverdage og døgnvagt på lørdage, søndage og helligdage – fredag og søndag hænger sammen. Bagvagterne (en for kirurgi/urologi og en for karkirurgi (funktionen dog ikke dækket ind hver dag)) har tilkaldevagt i et-holds-drift - lørdag og søndag hænger vagtmæssigt sammen. Herudover er der en overlægevagt for kirurgien, en for urologien/Skive, en for karkirurgien og en for thoraxkirurgien.

Forvagten varetager følgende:

- Modtager akutte patienter via Modtageafdelingen på 2. etage. Dette omfatter direkte henviste patienter til akut vurdering / behandling fra praktiserende læger, vagtlæger og akutte overflytninger fra andre sygehuse. Når vagthavende læge har modtaget melding om en akut patient, meldes patienten til modtagelsen – herefter 1. gang til det sengeafsnit man forventer patienten indlagt på med oplysning om patientens navn, cpr-nummer og tentative diagnoser. I modtagelsen modtages patienten af sygeplejerske, der måler BT, puls og temperatur og eventuelt anlægger iv-adgang. Herefter optager den vagthavende journal. Blodprøver og eventuelt EKG og thoraxrøntgen bestilles. Der dikteres journal, som renskrives af sekretær i modtagelsen. Det foreliggende journalmateriale går med patienten til afdelingen. Patienten meldes 2. gang til sengeafdeling, og der informeres nu om foreløbige diagnoser, plan og ordinationer. Journalnotater uden for dagtid skrives i hånden.
- Orienterer bagvagten efter behov. Om ikke før orienteres karkirurgisk bagvagt om eventuelle akutte patienter om morgenen mellem 07.30 og 08.00 (eventuelt per telefon).
- Besvarer kald fra sengeafdelingerne og møder efter den kaldendes ønske op til stuearbejde efter behov.
- Deltager i / går selv aftenstuegang i det omfang, der er muligt.
- Går lørdage og søn- og helligdage om muligt stuegang på de kar-/thoraxkirurgiske patienter på K-11-3.
- Ved dødsfald lægges op til eventuel obduktion. Afdøde synes på 6-timerstuen (dog ikke om natten!).
- Assisterer i videst muligt omfang ved operationer i aften-/nattevagten - opererer eventuelt under supervision eller selvstændigt afhængig af kompetenceniveau.
- Afrapporterer ved vagtskifte kl. 15.00 (i OP's kaffestue) og ved morgenkonference kl. 08.00 i konferencerummet. På lørdage, søndage og helligdage finder vagtskiftet sted kl. 09.00 i OP's kaffestue (reservelægen har morgenbrød med om søndagen).

Svarende til det kirurgiske og urologiske område konfereres fra forvagt og til den fælles kirurgiske/urologiske bagvagt. Karkirurgiske patienter konfereres med den karkirurgiske bagvagt, når denne er til stede ellers direkte til den vagthavende karkirurgiske overlæge. Thoraxkirurgiske patienter konfereres altid direkte til den vagthavende thoraxkirurgiske overlæge. De vagthavende fremgår af vagtskemaet.

Aftale om akutte overflytninger fra andre sygehuse bør gå via bagvagten (overlægevagten). Anmodning om tilsyn fra andre afdelinger i huset sker via bagvagt/overlægevagt, der dog kan uddelegere.

Journalsskrivning

Journalerne skrives primært af de læger, der er tilknyttet de enkelte søjler. Ved morgenkonferencerne kan man fra fremlagte indkaldelseslister få et overblik over dagens indkaldte patienter. Af hensyn til anæsthesitilsyn skal journalerne være færdigskrevne inden kl. 13.00.

Den "lange dagtidsvagt" (DL)

Denne funktion indebærer arbejdstid fra 08.00 - 18.00. Denne vagt er oprettet for at få det akutte arbejde samt aftenstuegangen afviklet fornuftigt. Det vil sige, at DL kan bistå ved den akutte journalsskrivning, aflaste forvagten ved spidsbelastninger i al almindelighed og deltage i aftenstuegangen fra ca. kl. 1630 – 1800. I mange tilfælde vil en stor del af DL's vagttid dog kunne anvendes til læring inden for den søjle, vedkommende er tilknyttet.

Operationer (OP)

Arbejdet består i at assistere og/eller operere – fortrinsvis inden for den søjle, man er tilknyttet. Operationsprogrammet planlægges kl. 14 dagen før i anæsthesiens konferencelokale. Det er en god idé at møde op, hvis man har specielle ønsker eller behov ifølge uddannelsesplan. Det er vigtigt at blive introduceret til de forskellige operationer som assistent, men det tilstræbes at lade den uddannelsessøgende udføre deloperationer tidligt i forløbet.

- Almindelige arbejdsfunktioner i dagtiden – står bl.a. for stuegangen på børneafdelingen.
- Besvarer spørgsmål fra forvagterne eller andre instanser efter behov.
- Går dagens bestilte tilsyn på andre afdelinger – kan eventuelt uddelegeres til forvagten
- Går aftenstuegang (har ansvaret for alle tilknyttede afsnit) – eventuelt sammen med forvagten
- Tilser, gennemgår og vurderer akutte patienter – er bagvagten optaget kan anden relevant kollega i dagtiden inddrages i vurderingen heraf.
- Bestiller eventuelle supplerende undersøgelser.
- Opererer selv eller superviserer under akut operation.
- Står for planlægningen af eventuelle patientoverflytninger.
- Med-afrapporterer ved morgenkonference kl. 08.00 i konferencerummet. På lørdage og helligdage finder vagtskiftet sted kl. 09.00 i OP's kaffestue (1. reservelægen har morgenbrød med om lørdagen).

Forlader bagvagten sygehuset, skal forvagten og Informationen orienteres.

5. Undervisning

Staff-meeting

Hver måned bortset fra juli er der ca. et staff-meeting, hvor de enkelte afdelingen skiftevis præsenterer emner fra deres respektive områder. Møderne foregår i et stort mødelokale på 3. etage fra 08.00 – 08.45 den første onsdag i måneden – eventuelt også enkelte andre onsdage.

Afdelingsundervisning

I Organkirurgisk Afdeling er der fra 08.00 – 08.40 afdelingsundervisning de øvrige onsdage, der er til rådighed. Emnerne her er oftest mere overordnede, så det forventes at alle afdelingens arbejdsgivende læger den pågældende dag er til stede. Der foreligger et program ved hvert semesters start.

Mere søjlespecifik undervisning vil foregå ad hoc i mindre grupper inden for søjlerne. Aftales efter behov.

Kurser, møder, symposier m.m.

På de enkelte uddannelsestrin indgår de kurser, der er beskrevet i de respektive målbeskrivelser, og de kan gennemføres, når de tilbydes.

Ellers vil der løbende være mulighed for deltagelse i nationale møder/kurser inden for relevant speciale – og senere i uddannelsen også i internationale arrangementer.

Lokalt er der hvert semester kurser i operativ teknik på grise på Foulum.

Tal eventuelt med den forskningsansvarlige eller uddannelsesansvarlige overlæge. De kan også være behjælpelige med økonomisk vejledning via den ledende overlæge.

Studererundervisning

Organkirurgisk afdeling har i to 6-ugers-perioder per semester medicinstuderende i klinikophold fra Århus Universitet. Det drejer sig om studenternes 1. klinikophold, som ligger på 3. semester 1. del. Studenterne skal introduceres til det at være læge og følge med i hverdagens arbejde inklusiv vagtarbejde.

6. Forskning

Der er løbende forskningsaktiviteter i afdelingen. Vis interesse, hvis den er der og søg vejledning gennem andre kolleger eller den forskningsansvarlige eller uddannelsesansvarlige overlæge.

Januar, 2004. Lars Lund, Uddannelsesansvarlig Overlæge
Peter Secher, Uddannelseskoordinerende reservelæge

Velkommen til kvindeafdelingen, Sygehus Viborg

Afdelingens organisation

Afdelingen er normeret med en administrerende overlæge, tre sideordnede overlæger, to overenskomstansatte overlæger, en vagtbærende overlæge, to første reservelæger og syv reservelæger.

Bagvagtslaget består af de overenskomstansatte overlæger, afdelingslægerne samt en reservelæge med vagt på tjenestestedet.

Der er syv reservelæger, heraf tre i introduktionsstilling, tre læger i blok til almen medicin og en uklassificeret, som går i 7-skiftet vagt på tjenestestedet.

Arbejdet fordeles ligeligt i både dag- og vagttid under hensyntagen til kvalifikationer og uddannelsesbehov.

Afdelingen er en af to specialafdelinger i amtet.

Der er ingen søjleopdeling på afdelingen, men de enkelte overlæger er hver især ansvarlige for nogle nærmere definerede områder.

Gynækologi

Gynækologisk afdeling Y 08 råder over 20 senge.

Kvinder med vulva og cervixcancer henvises til Skejby Sygehus for radikal operation/behandling. Alle øvrige gynækologiske patienter behandles i afdelingen/ambulatoriet.

Kjellerup sygehus betjenes ugentligt med dagkirurgi, og der foretages indgreb af kortere varighed (laparoskopi, THL, sterilisation, endometriresektion, evacuatio, abrasio og konisation).

Obstetrik

Barselsafdelingen har 10 senge og svangreafdelingen har 8 samt 3 senge på den ambulante fødegang på 4. sal, såkaldt korttidsbarsel.

Familieafsnittet på Y 07 har 5 stuer med 8 senge

Gravide med insulinkrævende diabetes mellitus samt gravide med truende for tidlig fødsel mellem uge 24+0 og 26 + 0 kontrolleres/overføres til Skejby Sygehus. Alle øvrige svangre følges i svangreambulatoriet.

Ambulatoriet råder over 5 stuer, som stort set er ens udstyret med ultralydsskanner.

Afdelingsledelse, Sygehus Viborg

Overlæge Lars Schierup
Oversygeplejerske Ingelise Hermansen

Øvrige fastansatte læger

Overlæge Knud Erik Stoklund
Overlæge Per Lundorff
Overlæge Anni Holmskov
Overlæge Ole Rasmussen
Overlæge Inge Lise Hougs
Overlæge Sonja Kindt
Afdelingslæge Ferid Madzak

Ansvarsområde

Gyn. Onkologi
Gyn. Endoskopi
Obstetrik
Obstetrik
Gyn. Alment
Gyn. Urologi
Gyn. Alment/onkologi

Skive fertilitetsklinik, afdelingsledelse

Ansvarsområde

Overlæge Leif Bungum
Ledende bioanalytiker Mona Bungum

Infertilitet

Skive fertilitetsklinik, øvrige fastansatte læger

Overlæge Peter Humaidan

Infertilitet

Arbejdstider og vagtfunktion, Sygehus Viborg

Almindelig dagarbejdstid er kl. 08.00 – 15.30. Lægerne møder i afdelingens fælles konferencerum på 8. etage, kl. 08.00

Introduktionslæger, læger i uddannelse til almen praksis, og læger i uddannelsesstilling (første 6 mdr) har dagtjeneste eller vagttjeneste fra kl 15.00 – 08.30 efter fastlagt rulleskema, samt døgnvagt lørdage og søn- og helligdage

Overenskomstansatte overlæger/afdelingslæger/1. reservelæger samt læger i uddannelsesstilling har vagttjeneste på stedet både hverdage og søgne- helligdage.

De 4 sideordnede overlæger har bagbavgagt, hvis bagvagten ikke er en af afdelingens 3 overenskomstansatte overlæger.

Uddannelse

Der foreligger et detaljeret uddannelsesprogram for alle læger i uddannelsesforløb til speciallæge.

Uddannelsesansvarlig overlæge
Uddannelseskoordinerende yngre læge

Overlæge Per Lundorff
Afdelingslæge Eva Hoseth

Afdelingens aktiviteter

Årligt er der ca.

1900 fødsler

10000 ambulante besøg, ligeligt fordelt på gynækologiske som obstetriske patienter

350 indgreb på dagkirurgisk afsnit

250 hysterectomier

300 sectio

Konferencer og intern undervisning

Det forventes, at *alle* læger, så vidt det er muligt, konsekvent deltager aktivt i afdelingens fælles konferencer og interne undervisning.

Fælles for hele afdelingen:

Morgenkonference kl. 08.00 – 08.15 med information om vagtforløbet og er ikke blot en afrapportering men suppleres med feed back. Desuden mandtal og oplæsning af dagarbejdsskemaet, som fordeler lægerne til afdelingens forskellige funktioner.

Eftermiddagskonference fredag eftermiddag 13.30 – 15.00 med vagtoverlevering og dagens emne. **Dagens emne** går på skift mellem alle læger efter fastlagt skema. Indholdet kan være hvad som helst (kursus- eller konference referat, artikel review, case fra afdelingen, ferieoplevelser, forskning etc.). Dette aftales med uddannelseskoordinator.

Onsdagsmorgen kl. 08.15-09.00. To af månedens fire onsdagsmorgener er reserverede til fælles staff-meeting samt patologi konference. De resterende to onsdags morgener udnyttes til intern undervisning efter opslag og aftale med den uddannelseskoordinerende yngre læge.

Praktiske kommentarer:

Alle patienter skal have skrevet **epikrise** ved udskrivelsen. Epikrisen SKAL skrives umiddelbart i forbindelse med, at man udskriver patienten. Ved småindgreb, hvor patienten forventes udskrevet meget hurtigt, f.eks. af sygeplejersken, skal epikrisen dikteres sammen med operationsbeskrivelsen.

Epikrisen SKAL indledes med den korrekte ICD-10 kode for den relevante diagnose.

ALLE operationspatienter skal derudover have påført relevante **komplicerende bi-diagnoser**. Der foreligger en oversigt over diagnosenumre inklusiv numrene for komplicerende bidiagnoser. De korrekte numre dikteres efter hoveddiagnose nummeret.

ALLE ambulante patienter skal have korrekte ICD-10 diagnoser påført. Numrene skal dikteres som det første ved hvert diktat og ved hvert ambulatoriebesøg (også ved kontrolbesøg).

Epikriser og alle andre diktater skal **kun** indeholde de nødvendige oplysninger. Skriv så kort som muligt. Dette er af hensyn til både sekretærerne i afdelingen og til modtageren af epikrisen (egen læge).